

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра філософії та міжнародної комунікації

ЗАТВЕРДЖЕНО
Гуманітарно-педагогічний факультет

“19” червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«Латинська мова»

Галузь знань С – Соціальні науки, журналістика та інформація

Спеціальність СЗ «Міжнародні відносини»

Освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробники:

професор кафедри філософії та міжнародної комунікації, доктор філологічних наук, професор Василь ШИНКАРУК;

доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації, кандидат філологічних наук, доцент Ірина ВАКУЛИК

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

Вивчення латинської мови відіграє важливу роль у професійній підготовці майбутніх фахівців, оскільки вона становить підґрунтя багатьох професійно орієнтованих дисциплін. Латинська мова є важливим інструментом для розуміння витоків європейської цивілізації, культури, науки та права. Її вивчення сприяє розвитку аналітичного мислення, мовної компетентності, навичок аргументації та ефективних стратегій навчання. Знання латини допомагає глибше усвідомити походження багатьох сучасних понять і термінів, що широко використовуються у професійній та науковій діяльності. Навчальна дисципліна спрямована на формування у студентів базових знань із латинської мови, засвоєння основ її фонетичної, лексичної та граматичної систем, а також набуття практичних умінь читання, аналізу й перекладу латинських текстів. Особлива увага приділяється опануванню латиномовної термінології, що становить основу багатьох сучасних галузей знань, та ознайомленню з процесами запозичення латинської лексики в сучасні мови. У результаті вивчення дисципліни здобувачі освіти оволодівають навичками правильного читання та перекладу латинських текстів, засвоюють основні граматичні закономірності латинської мови, розширюють свій термінологічний словник і набувають здатності використовувати латинські терміни та вислови у навчальній та професійній діяльності. Крім того, курс сприяє розвитку загальної мовної культури, академічної грамотності та професійної підготовки майбутніх фахівців.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>бакалавр</i>	
Спеціальність	<i>СЗ «Міжнародні відносини»</i>	
Освітня програма	<i>«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	60	
Кількість кредитів ECTS	2	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проєкт (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	I	-
Семестр	1	-
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	-

Практичні, семінарські заняття		-
Лабораторні заняття	30 год.	-
Самостійна робота	15 год.	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3 год.	-

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета дисципліни полягає в ознайомленні здобувачів освіти з основами латинської мови, формуванні навичок читання, аналізу та перекладу латинських текстів, а також оволодінні латиномовною термінологією, що використовується в міжнародних відносинах, дипломатії, праві, політиці та гуманітарних науках. Опанування основ латинської мови забезпечує здатність свідомо сприймати та коректно використовувати міжнародну суспільно-політичну, юридичну й дипломатичну термінологію, а також створює підґрунтя для успішного засвоєння фахових дисциплін і професійної комунікації в міжнародному середовищі.

Завдання полягають у формуванні базових знань із латинської мови, опануванні її фонетичних, лексичних і граматичних основ, розвитку навичок читання, розуміння та перекладу латинських текстів, а також засвоєнні латиномовної термінології, що широко використовується в дипломатії, міжнародному праві та політичній сфері.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК6. Здатність застосовувати засади дипломатичної та консульської служби, дипломатичного протоколу та етикету, уміння вести дипломатичне та ділове листування (українською та іноземними мовами).

СК12. Здатність до здійснення комунікації та інформаційноаналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин (українською та іноземними мовами).

Програмні результати навчання (ПРН):

РН10. Вільно спілкуватися державною та іноземними мовами на професійному рівні, необхідному для ведення професійної дискусії, підготовки аналітичних та дослідницьких документів.

РН12. Володіти навичками професійного усного та письмового перекладу з/на іноземні мови, зокрема, з фахової тематики міжнародного співробітництва, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, регіональних студій, дво- та багатосторонніх міжнародних проєктів.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Модуль 1. Фонетика. Морфологія														
Тема 1. Systema phoneticum Linguae Latinae: Фонетична система латинської мови.	1 2	8	2	-	4	-	2	10						
Тема 2. Systema morphologicum Linguae Latinae. Verbum.	3 4	8	2	-	4	-	2	8						
Тема 3. Nomen substantivum.	5 6	8	2	-	4	-	2	8						
Тема 4. Nomen adiectivum. Прикметник.	7 8	8	2	-	4	-	2	8						
Разом за модулем 1		32	8	-	16	-	8	34						
Модуль 2. Словотвір. Синтаксис														
Тема 1. Словотвір у системі дієслова, іменника, прикметника. Пропomen. Займенник.	9 10	7	2	-	3	-	2	6						
Тема 2. Adverbium (Прислівник). Praepositio Прийменник.	11 12	7	2	-	3	-	2	6						
Тема 3. Синтаксис. Структура простого і складного речення. Sententia simplex. Sententia composita.	13 14	8	2	-	4	-	2	8						
Тема 4. Nomen numerale: Числівник.	15	6	1	-	4	-	1	6						
Разом за модулем 2		28	7	-	14	-	7	26						
Усього годин		60	15	-	30	-	15	60						

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Історія розвитку латинської мови та її роль у формуванні міжнародної наукової термінології.	1

2.	Фонетична система латинської мови. Довгі та короткі склади, наголос	2
3.	Дієслово. Граматичні категорії. Часи. Дієвідмінювання.	2
4.	Іменник. Граматичні категорії. Іменники I – V відмін.	2
5.	Прикметник. Узгодження прикметників з іменниками. Прикметники III відміни.	2
6.	Словотвір. Займенник.	2
7.	Структура речення. Прислівник. Прийменник.	2
8.	Числівник.	2

4. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Фонетична система латинської мови. Правила вимови та наголошення. Читання	4
2.	Verbum. Часи системи інфекта	4
3.	Nomen substantivum. Особливості відмінювання іменників III відміни	4
4.	Nomen adiectivum. Узгодження прикметників з іменниками. Відмінювання атрибутивних словосполучень	4
5.	Займенники	4
6.	Структура простого і складного речення. Граматичний порядок слів.	6
7.	Числівники	4

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Особливості вимови термінів грецького походження.	2
2.	Особливості наголошення термінів. Буквосполучення.	2
3.	Дієслово. Дієвідмінювання. Студентський гімн «Gaudeamus».	2
4.	Лексичний мінімум – латинські терміни I, II відмін. Особливості відмінювання іменників III відміни. Узгодження іменника з прикметником.	2
5.	Загальні відомості про словотвір. Складання основ.	2
6.	Суфіксація. Префіксація. Займенник. Прийменник.	1
7.	Прислівник. Числівник. Структура речення	2
8.	Фразеологічний мінімум – 100 сентенцій.	2

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;

- тестування;
- участь у конференціях;
- олімпіада з дисципліни.

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод змішаного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод командної роботи, мозкового штурму.

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Фонетика. Морфологія		
Л.р. 1. Латинський алфавіт. Класифікація звуків. Довгі та короткі склади. Наголос.	ПРН 2, ПРН 3, ПРН 7, ПРН 12, ПРН 17. Включаючи також правильну вимову та написання термінів латинського походження, що зустрічаються в спеціалізованій літературі, документації, класифікації; розрізнення морфологічних особливостей латинських слів, що входять до складу наукових назв та термінів, для їх кращого засвоєння та запам'ятовування. Уміти застосовувати знання з фонетики для правильного читання та транскрипції латинських термінів, що є основою міжнародного спілкування у науковому середовищі; використовувати латинську мову як інструмент для поглибленого вивчення спеціальних дисциплін та розуміння міжнародних стандартів і класифікацій; ефективно працювати з довідковою літературою, словниками, що містять латинську термінологію.	15
Л.р. 2. Дієслово. Дієвідмінювання.		15
Л.р. 3. Іменник. Відмінювання.		15
Л.р. 4. Прикметник. Термінологія		15
Самостійна робота 1. Фонетика. Морфологія.		10
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Словотвір. Синтаксис		
Л.р.1. Словотвір. Займенники.	ПРН 2, ПРН 3, ПРН 7, ПРН 12, ПРН 17. Включаючи також розуміння етимології та значення латинських коренів, префіксів, суфіксів, що формують новітню професійну термінологію. Бути поінформованим про роль латинської мови у формуванні національних європейських мов, внесок класичних мов у формування	15
Л.р. 2. Прийменники. Прислівник.		15
Л.р. 3. Структура простого і складного речення. Граматичний порядок слів.		15
Л.р. 4. Числівники.		15
Самостійна робота 2. Словотвір.		10
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		

	міжнародної наукової термінології, вплив античної науки та літератури на розвиток нової європейської культури. Уміти ефективно працювати з довідковою літературою, словниками, що містять латинську термінологію; аналізувати морфеми (корені, префікси, суфікси), що є основою для формування професійної термінології тих, хто займається перекладом; встановлювати зв'язки між латинськими коренями та їх значенням у сучасній професійній термінології; застосовувати знання латинської мови на практиці як інструмент для подальшого розуміння та поглиблення знань у суміжних галузях, що є важливим у сфері філології, що дозволяє підготувати фахівця, який здатний реалізуватися в подальшій професійній кар'єрі.	
Навчальна робота		$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$
Екзамен		30
Всього за курс		$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування	відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn [https:// https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3864](https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3864));

- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Балалаєва, О., Вакулик, І. (2017). Методика використання електронних підручників для навчання латинської мови студентів аграрних ВНЗ. *Наука та освіта*, 8, 157-164.
2. Вакулик, І. І. (2020). «Гаудеамус» від джерел походження до культу. *Міжнародний філологічний часопис* 11(2). <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Filol/issue/view/596>
3. Вакулик, І. І. (2023). Багатство лексичного фонду європейських мов крізь призму термінів міжнародної дипломатії. *Міжнародний філологічний часопис*, 27(2). [https://doi.org/10.31548/philolog14\(2\).2023.05](https://doi.org/10.31548/philolog14(2).2023.05)
4. Вакулик, І. І. (2023). Гумор як опозиція ворожій пропаганді в умовах боротьби за незалежність України (XX-XXI ст.): історико-лінгвістичний аспект. *Ad Alta*. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001027993900010>
5. Вакулик, І. І. (2014). Давньогрецька та латинська мови як джерело сучасної наукової термінології: монографія. Вид. 2-е, доповн. Київ: НУБіП України. 296 с.
6. Вакулик, І. І. (2022). Концепт «інформаційного простору» сьогодення: джерела, стан, перспективи. *Міжнародний філологічний часопис*. [https://doi.org/10.31548/philolog13\(4_1\).2022.008](https://doi.org/10.31548/philolog13(4_1).2022.008)
7. Вакулик, І. І. (2015). Лінгвістичні аспекти наукової комунікації у синхронії та діяхронії. Київ: КПСервіс. 280 с.
8. Вакулик, І. І. (2022). Міжнародна складова дипломатичної термінології: вплив глобалізації та мультикультуралізму. *III International Conference, Languages for Specific Purposes and Ways of Instruction and Acquisition: Innovative Approach, Kyiv, Ukraine*, https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u333/lsp_2022_conference_proceedings.pdf
9. Вакулик, І. І. (2016). Наукова термінологія як фактор формування наукової компетенції. *Scencerise*. РС «Technology center», 9(1).
10. Вакулик, І. І. (2022). Нові термінологічні одиниці та особливості їх функціонування у мові. *Міжнародний філологічний часопис*, 13(1). <https://journals.nubip.edu.ua/index.php/Filol/article/view/16098>
11. Вакулик, І. І. (2012). Огляд новітньої навчальної літератури з латинської мови для неспеціальних факультетів. *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*, 7, 300-311. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PhSt_2012_7_32.
12. Вакулик, І. І. (2022). Що нового ми спостерігаємо при вивченні термінології. *III International Conference, Languages for Specific Purposes and Ways of Instruction and*

13. Латинські словникові уроки на Інтернет Поліглоті. Режим доступу: <http://www.internetpolyglot.com/ukrainian/lessons-ln-uk>.
14. Chaika, O., Vakulyk, I., Hutyriak, O. (2023). *Multiculturalism in education: teaching foreign languages and translation*. *Ad Alta*. <https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/130133/PDF/130133.pdf>
15. Тарасова, Г. М. (2020). Латинська мова для юристів = *Lingua Latina iuridicialis*: підручник. Одеса: Гельветика. 343 с.
16. Шаманова, Н. Є. (2021). Латинська мова: навчальний посібник з вивчення дисципліни. Миколаїв: НУК, 2021. 141 с.
17. Шинкарук, В. Д. (2011). *Lingua Latina iuridicialis*. Латинська мова для юристів: Підручник. Чернівці: Чернівецький нац. університет, 2011. 576 с.
18. Шинкарук, В.Д. (2019). Особливості семантичних різновидів предикатів кількості в латинській мові. *International journal of philology*. Міжнародний філологічний часопис, 10 (2), 5-12.
19. Шинкарук, В. Д. (2020). Семантико-синтаксична структура речень з числівниковим компонентом в латинській мові. *International journal of philology*. Міжнародний філологічний часопис, 11 (2), 6-15.
20. Шинкарук, В. Д. (2020). МД - структури з підрядними з'ясувальними відношеннями в латинській мові. *International journal of philology*. Міжнародний філологічний часопис, 11 (3), 6-12.
21. Шинкарук, В. Д. (2020). Особливості перехідних МД-структур із з'ясувально-причинними відношеннями в латинській мові. *International journal of philology*. Міжнародний філологічний часопис, 11 (4), 6-13.
22. Шинкарук, В. Д. Латинська мова: підручник для студентів гуманітарних спеціальностей. Київ: Міленіум. 533 с.
22. Шинкарук, В. Д. (2021). Лінгвістичний статус МД-структур із з'ясувально-умовними відношеннями в латинській мові. *International journal of philology*. Міжнародний філологічний часопис, 12 (1), 16-21.
23. Shynkaruk, V., Chaika, O., & Teleky, M. (2024). Classification of word formation categories in Latin adjectives. *International journal of philology*, 15(4), 21-34.
24. Shynkaruk, Vasyl (2025) & Chaika, O. Numerals as a specialized means to express quantitative predicates in Latin Числівники як спеціалізовані засоби вираження предиката кількості в латинській мові. *International journal of philology*, 16 (2), 79-95.
25. Shynkaruk, Vasyl (2025). Structural-semantic types of predicates in Latin. Структурно-семантичні типи присудків у латинській мові // *International journal of philology*, 29(4), 9-25
26. Shynkaruk, Vasyl (2026) & Shynkaruk, Oleksandra. Functional and Stylistic Features of Genitive Constructions in Latin. Функційно-стилістичні особливості генетивних конструкцій у латинській мові // *International journal of philology*, 17(1), 9-27.